

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref
2003/1372 ME/ME1 CBU:elt

Vår ref
03/01513

Dato
.07.2003

Utkast til endringer i åndsverkloven m.m. som følge av Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/29/EF – høring

Vi viser til Deres brev datert 02.04.2003 og avtale med Constance Ursin om forlengelse av høringsfristen.

Innledning

Åndsverksloven skal ivareta interessene til både opphavsmannen og samfunnet. I utgangspunktet er disse interessene like beskyttelsesverdige, likevel slik at samfunnets interesser må gå foran ved eventuell konflikt. Norsk rettstradisjon bygger på prinsippet om at det skal være et balansert forhold mellom rettighetshavernes og brukernes interesser. Prinsippet kommer også til uttrykk i opphavsrettsdirektivets fortale punkt 31. Vi ser imidlertid tegn til at mektige aktører på tilbudssiden bruker den teknologiske utviklingen innen IKT som påskudd til å forskyve balansen til sin fordel. Barne- og familiedepartementet vil derfor understreke viktigheten at lovgiver også tar tilstrekkelig hensyn til brukerinteressene i informasjonssamfunnet.

Til høringsutkastet punkt 3.4.2 - eksemplarframstilling til privat bruk

Sett fra et brukerståsted er det viktig å opprettholde retten til å kopiere til privat bruk, jf. åndsverksloven § 12. I høringsnotatet forelås en innstramming, ved at det innføres forbud mot bruk av fremmed hjelp til kopiering av musikkverk og filmverk til privat bruk. Opphavsrettsdirektivet krever ikke en slik endring. Forslaget begrunnes med at musikkverk og filmverk er særlig sårbare for kopiering. Barne- og familiedepartementet er negativ til en slik endring. Forslaget vil innebære at en

forbruker kan bruke sin egen PC til å kopiere f.eks. en CD til privat bruk, mens det ikke skal være tillatt å bruke en gratis tilgjengelig PC på f.eks. et bibliotek til å gjøre det samme (hva med PC på arbeidsplassen?). Dette kan igjen bety en kunstig forskjellsbehandling mellom forbrukere som har tilgang til PC hjemme og de som ikke har det. Vi påpeker at det ofte er et reelt behov for privatbrukskopiering av musikk- og filmverk, f.eks. CDer til barna, i det lagringsmediet kan være utsatt for ødeleggelse. Sett i lys av at rettighetshaverne likevel skal kompenseres for brukernes rett til eksemplarframstilling til privat bruk, og at det foreslås innført krav om lovlig kopieringsgrunnlag i åndsverksloven § 11, kan vi ikke se at rettighetshaverne har et stort behov for den foreslåtte innskrenkningen av brukerrettighetene. På denne bakgrunn ber vi Kultur- og kirkedepartementet revurdere forslaget, slik at gjeldende rett opprettholdes når det gjelder bruk av fremmed hjelp til kopiering av musikk- og filmverk.

Spørsmålet om rettighetshavernes kompensasjon for eksemplarframstilling til privat bruk

I høringsutkastet foreslås to alternative måter å kompensere rettighetshaverne på: en privatrettslig individuell vederlagsordning eller finansiering over statsbudsjettet. Det kan reises flere innvendinger mot det første alternativet med avgift på lagringsmedier. Det går ikke frem nøyaktig hvordan Kultur- og kirkedepartementet tenker seg at avgiften skal fastsettes, men vi antar det er nærliggende å knytte den opp mot datamengden (antall megabyte) som kan lagres på mediet. Den teknologiske utviklingen viser at lagringskapasiteten vokser nærmest eksponentielt. Det er dermed en fare for at medier med stor lagringskapasitet blir uforholdsmessig dyre for forbrukerne.

Det blir mer og mer vanlig med forbrukerelektronikk som kan lagre data eller krever eksterne lagringsmedier, f.eks. digitale fotoapparater. En vesentlig innvending, som Kultur- og kirkedepartementet også peker på, er at det etter hvert må antas å bli mer og mer vanskelig å skille mellom lagringsmedier som brukes til lagring av andres åndsverk og lagringsmedier som ikke gjør det. Slik vi ser det vil alternativ A innebære at en må nedlegge betydelige ressurser på administrasjon og håndheving i forhold til hva en vil oppnå ved å gi kompensasjon til rettighetshaverne. På denne bakgrunn støtter Barne- og familiedepartementet alternativ B om finansiering over statsbudsjettet. Så vidt vi forstår kan det dreie seg om et beløp i størrelsesorden 50 - 60 mill. kr.

Til punkt 3.5.1 – tekniske beskyttelsessystemer

Tekniske beskyttelsessystemer kan åpenbart være nyttige redskaper for rettighetshaverne for å hindre piratkopiering og uautorisert bruk. Samtidig kan kopisperrer o.l. ødelegge for brukervennligheten, og til og med føre til at produkter ikke kan benyttes som forventet. Vi har nylig sett et eksempel på det siste i praksis, ved

at kopibeskyttede CDer ikke lot seg avspille på mange bilstereoanlegg. Vi vil poengtere at produkter som ikke kan benyttes til det formålet de vanligvis brukes til, kan anses å være beheftet med kjøpsrettslige mangler, og dermed gi forbrukeren krav på misligholdsbeføyelser som f.eks. prisavslag og heving. Etter norsk rett er det dessuten forbudt å gi utilstrekkelig veiledning i markedsføring til forbrukere, jf. markedsføringsloven § 3. Dersom kopisperrer o.l. har uheldige eller uventede sideeffekter, som i eksempelet ovenfor, må forbrukeren i alle fall opplyses om disse på forhånd.

Det er viktig at lovgiver beskytter brukerrettighetene, og at dette følges opp i praksis. Vi støtter derfor at det opprettes en nemnd som kan pålegge rettighetshaverne å muliggjøre bruk av beskyttede verk.

Departementet har merket seg at det ikke i denne omgang foreslås bestemmelser om å pålegge rettighetshavere å muliggjøre privatbrukskopiering. Ut fra forbrukerhensyn mener vi prinsipielt at det er viktig å ikke svekke/undergrave den rettighet som er etablert til å ta kopi av åndsverk til privat bruk, f.eks. ved kopisperrer. Etter vårt syn bør dette komme frem i loven.

Det fremgår av høringsutkastet at dersom utviklingen viser at fornuftig bruk av beskyttede produkter hindres eller begrenses i urimelig grad pga. beskyttelsen, vil Kultur- og kirke departementet se det som naturlig å vurdere å pålegge rettighetshaverne å legge til rette for endring i så måte. Dersom et slikt pålegg ikke foreslås, ber vi Kultur- og kirke departementet vurdere å innta en forskriftshjemmel i åndsverksloven nå, slik at det senere kan gis forskrifter om slike pålegg ved eventuelt behov.

Med hilsen

Bodhild Fisknes (e.f.)
ekspedisjonssjef

Hilde Merethe Berg
avdelingsdirektør

Kopi til: Forbrukerombudet
Forbrukerrådet